

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 16.5.2007
COM(2007) 255 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

2007. GADA KONVERĢENCES ZIŅOJUMS PAR KIPRU

(sagatavots saskaņā ar Līguma 122. panta 2. punktu pēc Kipras pieprasījuma)

{SEC(2007) 623}

1. ZIŅOJUMA MĒRĶIS

Līguma 122. panta 2. punktā paredzēts, ka Komisija un ECB vismaz reizi divos gados vai pēc pieprasījuma, ko iesniedz dalībvalstis ar izņēmuma statusu, Padomei sniedz ziņojumus par panākumiem, kādi ir dalībvalstīm ar izņēmuma statusu, pildot saistības attiecībā uz ekonomikas un monetārās savienības izveidi.

Šis ziņojums ir sagatavots, pamatojoties uz Kipras 2007. gada 13. februārī iesniegto pieprasījumu. Sīkāks Kipras konverģences novērtējums ir pieejams šā ziņojuma tehniskajā pielikumā (SEC(2007)).

Komisijas un ECB sagatavoto ziņojumu saturu nosaka Līguma 121. panta 1. punkts. Šajā pantā noteikts, ka ziņojumos iekļaujams vērtējums par valsts tiesību aktu, tostarp valsts centrālās bankas statūtu atbilstību Līguma 108. un 109. pantam, kā arī ECBS un ECB statūtiem (ECBS statūti). Turklāt ziņojumos, atsaucoties uz konverģences kritērijiem (cenu stabilitāti, valsts budžeta stāvokli, valūtas kursa stabilitāti, ilgtermiņa procentu likmēm), kā arī ņemot vērā vairākus citus 121. panta 1. punkta pēdējā apakšpunktā minētos faktorus, ir arī jāvērtē, vai attiecīgajā dalībvalstī ir sasniegts augsts ilgtspējīgas konverģences līmenis. Četri konverģences kritēriji ir sīkāk iztirzāti Līgumam pievienotajā protokolā (Protokols Nr. 21 par konverģences kritērijiem).

Šis ziņojums attiecas tikai uz tām teritorijām, ko faktiski kontrolē Kipras Republikas valdība, kā noteikts 2003. gada Pievienošanās aktam pievienotajā 10. protokolā, kā tas darīts visās citās attiecīgajās procedūrās (piemēram, PDP, Lisabonas programma, daļība *ERM II*).

Lai pārbaudītu **valsts tiesību aktu**, tostarp valstu centrālo banku statūtu atbilstību Līguma 108. un 109. pantam, kā arī ECBS statūtiem, jāizvērtē monetārās finansēšanas aizlieguma (EK 101. pants) un privilēģētas piekļuves aizlieguma (EK 102. pants) ievērošana; saskaņība ar ECBS mērķiem (EK 105. panta 1. punkts); centrālās bankas neatkarība (EK 108. pants); kā arī valstu centrālo banku integrācija ECBS (vairāki EK Līguma un ECBS statūtu panti).

Cenu stabilitātes kritērija definīcija iekļauta Līguma 121. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā: par augstu cenu stabilitātes līmeni [...] liecina inflācijas līmenis, kas ir samērojams ar „inflācijas līmeni, augstākais, trijās cenu ziņā stabilākajās dalībvalstīs”.

Protokola par konverģences kritērijiem 1. pantā noteikts, ka “cenu stabilitātes kritērijs [...] nozīmē, ka attiecīgajā dalībvalstī ir stabilas cenas un vienā gadā pirms novērtējuma vidējais inflācijas līmenis nepārsniedz 1,5 %, to samērojot ar, augstākais, tādu triju dalībvalstu datiem, kur cenu stabilitāte ir vislielākā. Inflāciju aprēķina, salīdzinot patēriņa cenu indeksus un ņemot vērā to, ka dažādās valstīs to nosaka dažādi”. Prasība par ilgtspēju nozīmē, ka apmierinošu inflācijas rādītāju pamatā ir jābūt adekvātam resursu izmaksu līmenim un citiem faktoriem, kas ietekmē cenu izmaiņas strukturālā izpratnē, nevis īstermiņa faktoru ietekmei. Tāpēc konverģences pārbaude ietver inflāciju ietekmējošo faktoru un vidēja termiņa

prognožu analīzi. Tāpat arī tiek vērtēts, vai valsts varētu sasniegt atsaucis vērtību nākamo mēnešu laikā¹.

2007. gada martā² aprēķinātā inflācijas atsaucis vērtība ir 3,0 %, un trīs dalībvalstis ar labākajiem darbības rādītājiem ir Somija, Polija un Zviedrija.

Līguma 121. panta trešajā ievilkumā **valūtas kursa kritērijs** ir skaidrots kā valūtas kursa svārstības, kas „vismaz divus gadus [...] palikušas Eiropas monetārās sistēmas valūtas maiņas mehānisma noteiktajās robežās, un šis valsts valūta nav devalvēta attiecībā pret jebkuras citas dalībvalsts valūtu”.

Protokola par konverģences kritērijiem 3. pantā noteikts, ka „kritērijs dalībai Eiropas monetārās sistēmas valūtas maiņas mehānismā (...) nozīmē, ka attiecīgā dalībvalsts vismaz divus gadus pirms novērtējuma bez lielām grūtībām ir ievērojusi normālās valūtas kursa svārstību robežas, kas paredzētas Eiropas monetārās sistēmas valūtas maiņas mehānismā. Proti, dalībvalsts šajā laikposmā pēc savas iniciatīvas nav devalvējusi savas valūtas oficiālo maiņas kursu attiecībā pret nevienas citas dalībvalsts valūtu”.

Attiecīgais valūtas kursa stabilitātes novērtēšanas divu gadu periods šajā ziņojumā aptver laika posmu no 2005. gada 27. aprīlim līdz 2007. gada 26. aprīlim.

Konverģences kritērijs, kas attiecas uz **valsts budžeta stāvokli**, Līguma 121. panta 1. punkta otrajā ievilkumā definēts kā valsts finanšu stāvokļa stabilitāte, par ko liecina tas, „vai ir sasniegts valsts budžeta stāvoklis bez pārmērīga deficīta, kā noteikts šā Līguma 104. panta 6. punktā”. Papildus tam Protokola par konverģences kritērijiem 2. pantā ir noteikts, ka šis kritērijs nozīmē, ka „novērtējuma brīdī uz attiecīgo dalībvalsti neattiecas saskaņā ar šī Līguma 104. panta 6. punktu pieņemts Padomes lēmums par pārmērīga budžeta deficīta esamību”.

Līguma 121. panta 1. punkta ceturtajā ievilkumā ietverta šāda prasība: „stabilitāte, ko dalībvalsts panākusi konverģencē un ar piedalīšanos Eiropas monetārās sistēmas valūtas maiņas mehānismā, kuru atspoguļo **ilgtermiņa procentu likmes**”. Protokola par konverģences kritērijiem 4. pants nosaka, ka „procentu likmju konverģences kritērijs (...) nozīmē, ka viena gada laikposmā pirms novērtējuma attiecīgās dalībvalsts vidējā nominālā ilgtermiņa aizdevumu procentu likme par ne vairāk kā 2 % pārsniedz likmes, augstākais, trijās tādās dalībvalstīs, kur cenu stabilitāte ir vislielākā. Procentu likmes aprēķina, par pamatu ņemot valsts ilgtermiņa obligācijas vai līdzīgus vērtspapīrus, un ņemot vērā to, ka dažādās valstīs tās nosaka dažādi”.

2007. gada martā aprēķinātā procentu likmju atsaucis vērtība bija 6,4 %.

¹ Atsaucis vērtības prognozi ietekmē būtiska nenoteiktība, ja to aprēķina, pamatojoties uz to trīs dalībvalstu inflācijas prognozi, kuras pārskata periodā prognozēta viszemākā inflācija, tādējādi palielinot iespējamo kļūdas robežu.

² Šajā ziņojumā izmantotie dati pēdējo reizi apkopoti 2007. gada 26. aprīlī.

Līguma 121. pantā ir noteikta prasība vērtēt arī citus faktorus, kas ir nozīmīgi ekonomikas integrācijai un konverģencei. Minētie papildu faktori aptver finanšu un produktu tirgu integrāciju, kārtējo maksājumu bilances attīstību, kā arī izmaksu par vienu darbaspēka vienību un citu cenu rādītāju attīstību. Pēdējie ir atspoguļoti cenu stabilitātes vērtējumā.

Saskaņā ar 2006. gada decembra Konverģences ziņojumā iekļauto Komisijas vērtējumu Kipra ir izpildījusi trīs no konverģences kritērijiem (cenu stabilitāte, valsts budžeta stāvoklis un ilgtermiņa procentu likmes). Līdz likumprojekta pieņemšanai par grozījumiem 2002. un 2003. gada Likumā par Kipras centrālo banku, Kipras tiesību akti un jo īpaši Likums par Kipras centrālo banku tikai daļēji atbilda Līguma 109. pantam un ECBS statūtiem attiecībā uz centrālās bankas integrāciju ECBS euro ieviešanas brīdī.

2. JURIDISKĀ ATBILSTĪBA

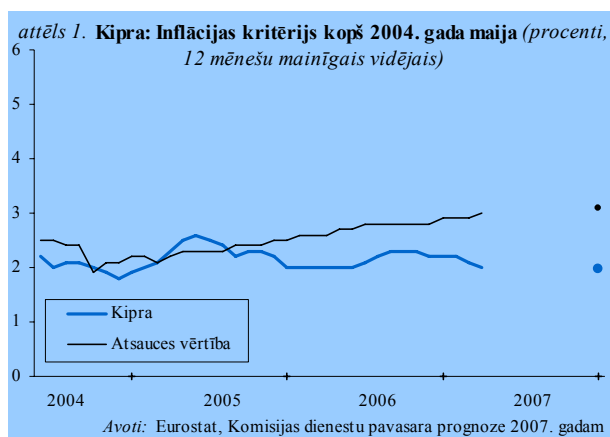
Visas nenovērstās neatbilstības risinātas 2002. un 2003. gada Likuma par Kipras centrālo banku grozījumos, kurus Parlaments pieņēma 2007. gada 15. martā. Šis likums stājas spēkā tā pieņemšanas dienā, lai gan daži noteikumi stāsies spēkā tikai dienā, kad Kiprā tiks ieviests euro. Proti, likumā atcelti vai grozīti vairāki panti, lai ņemtu vērā ECB, ECBS un EK Padomei ar EK Līgumu piešķirtos uzdevumus un pienākumus. Tas jo īpaši attiecas uz noteikumiem par monetāro politiku, ESCB monetārajām operācijām un instrumentiem, par ārvalstu valūtas maiņas operāciju veikšanu, kā arī par banknošu un monētu emisiju.

Kipras tiesību akti, īpaši Likums par Kipras centrālo banku, atbilst EK Līguma un ECBS statūtu prasībām.

3. CENU STABILITĀTE

Atsauces vērtības ievērošana

Kopš 2005. gada augusta 12 mēnešu vidējā inflācija Kiprā ir bijusi zemāka par atsauces vērtību. Vidējā inflācija Kiprā 12 mēnešu laikā līdz 2007. gada martam bija 2,0%, kas ir zemāka par 3,0 % atsauces vērtību, un tiek prognozēts, ka tā saglabāsies zemāka par atsauces vērtību arī turpmāko mēnešu laikā³.

³ Saskaņā ar Komisijas 2007. gada pavasara prognozi, vidējā inflācija Kiprā 12 mēnešu periodā samazināsies līdz 1,3% 2007. gada decembrī, kamēr atsauces vērtība atbilstoši prognozei varētu saglabāties 2,8 % līmenī.

Ietekmējošie faktori un ilgtspējība

Kiprā parasti ir bijis relatīvi zems, kaut arī dažreiz svārstīgs inflācijas līmenis, atspoguļojot šīs valsts nelielās un atvērtās ekonomikas jutību pret ārējiem cenu satricinājumiem. *HICP* inflācija laikposmā no 1999. līdz 2006. gadam vidēji bija 2,6 %. Tomēr inflācijas līmenis bija sevišķi augsts (aptuveni 6 %) 2000. gada pavasarī un 2003. gada ziemā; pirmajā gadījumā to lielā mērā noteica augstākas enerģijas un pārtikas cenas, savukārt otrajā — ar pievienošanos ES saistītais PVN un akcīzes nodokļu palielinājums. Inflācija palielinājās 2006. gada pirmajā pusē, tomēr tad samazinājās līdz 1,4 % 2007. gada martā, un šis samazinājums lielā mērā atspoguļo enerģijas un pārtikas cenu svārstības.

HICP inflācija, neņemot vērā enerģijas un pārtikas jēlproduktu cenas, ir ierobežota un kopš 2004. gada vidēji ir mazāka par 1 %. Nelielā pamatinflācija norāda uz to, ka attiecīgie inflāciju ietekmējošie faktori joprojām ir ierobežoti, ņemot vērā negatīvo ražošanas bilanci un nelielo darbaspēka vienības izmaksu pieaugumu (kopš 2004. gada tas ir 1–2 % gadā). Pēdējos gados pieaugusi spriedze darba tirgū, tomēr algu spiedienu izdevies mazināt, jo pieaug ārvalstu darbaspēka īpatsvars darba tirgū, kā arī ievērota nevainojama algu disciplīna valsts un privātajā sektorā. Kipras mārciņas maiņas kurss 2005. un 2006. gadā bija stabils, tādējādi to neietekmēja importa cenas.

Paredzams, ka nākamajos mēnešos inflācija būs zema, lielākoties tāpēc, ka naftas cenu pamatietekme ir labvēlīga, apģērba un apavu cenas ir zemākas un tiks samazināts akcīzes nodoklis automobiļiem. Inflācija vidējā termiņā lielākoties būs atkarīga no enerģijas un citu ievesto preču cenu dinamikas, kā arī no tā, kā izdosies ierobežot iespējamo cenu un pieprasījuma spiedienu izteikti cikliskos apstākļos, un procentu likmju un rezervju apjoma konverģences. Saistībā ar ES prasību ievērošanu tiek paaugstināts PVN pārtikai, medikamentiem un restorāniem, jo pašreizējie atbrīvojumi būs spēkā tikai līdz 2007. gada beigām; gaidāms ka tam būs ievērojami (aptuveni 1 procentu punkta apjomā) ietekme uz inflāciju. Lai gan domājams, ka šī ietekme būs īslaicīga, nevar izslēgt iespēju, ka būs vērojama sekundāra ietekme, jo īpaši tāpēc, ka PVN palielinājums palielina dzīves dārdzības indeksu.

Kipra ir izpildījusi cenu stabilitātes kritēriju.

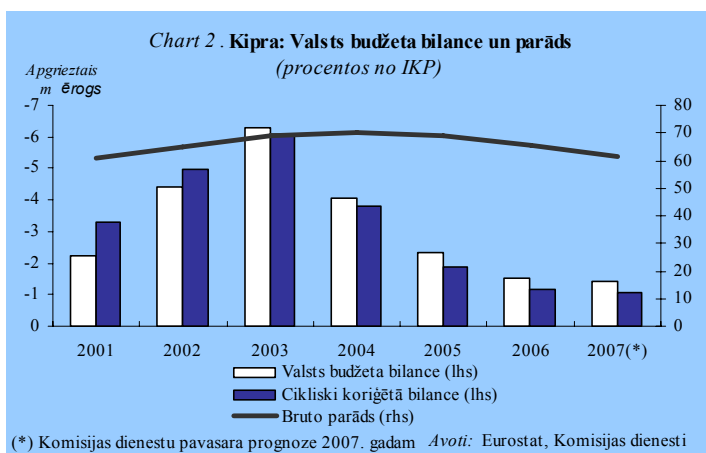
4. VALSTS BUDŽETA STĀVOKLIS

Uz Kipru šobrīd neattiecas Padomes lēmums par pārmērīga deficīta pastāvēšanu. Padomes 2004. gada 5. jūlija lēmumu par šādu deficītu Kiprā⁴ atcēla ar Padomes 2006. gada 11. jūlija lēmumu⁵.

Vispārējais valsts budžeta deficīts sasniedza maksimumu — 6,3 % no IKP — 2003. gadā, taču tas tika ievērojami samazināts turpmākajos gados, 2006. gadā sasniedzot 1,5 % no IKP, pēc tam, kad 2004. un 2005. gadā tika veiktas stingras fiskālās korekcijas. Komisijas dienestu pavasara prognozes 2007. gadam paredz, ka deficīts praktiski nemainīsies (1,4 % no IKP).

Savā atzinumā par Kipras konverģences programmas 2006. gada decembra atjauninājumu Padome pauda viedokli, ka pēc tam, kad 2005. gadā tika novērsts pārmērīgs budžeta deficīts, Kipra guvusi sekmes virzībā uz vidēja termiņa mērķa (VTM) sasniegšanu un ka programmā izklāstītā budžeta stratēģija ir pietiekama, lai nodrošinātu VTM sasniegšanu līdz 2008. gadam. Tajā pašā laikā Padome aicināja Kipru kontrolēt valsts pensiju izdevumus un īstenot turpmākas reformas pensiju un veselības aprūpes jomā, lai uzlabotu valsts finanšu ilgtermiņa ilgtspējību un īstenotu programmā paredzēto fiskālo konsolidāciju.

Septiņu gadu laikā līdz 2006. gadam gan kopējo ieņēmumu, gan kopējo izdevumu rādītāji palielinājās. Kopējie ieņēmumi palielinājās galvenokārt gan strukturālo, gan vienreizējo pasākumu rezultātā. Strukturālie pasākumi ietvēra PVN likmju saskaņošanu ar *acquis* 2004. gada maijā

un pasākumus, lai novērstu izvairīšanos no nodokļu nomaksas, savukārt vienreizējie pasākumi ietvēra ārkārtas dividendu izmaksu par daļēji valstij piederošo organizāciju pagātnes peļņu un nodokļu amnestiju. Kārtējie primārie izdevumi pieauga galvenokārt tāpēc, ka palielinājās algas un sociālie pārvedumi. No 2005. gada izdevumu pieaugums tika ierobežots, nosakot griestus pašreizējo primāro un kapitālo izdevumu nominālajam pieaugumam.

Laika posmā no 2000. līdz 2004. gadam valsts parāds palielinājās, tomēr kopš 2005. gada tas samazinājies. 2006. gadā tas samazinājās līdz 65,3 % no IKP un saskaņā ar Komisijas dienestu 2007. gada pavasara prognozi 2007. gadā turpinās samazināties līdz aptuveni 61,5 % no IKP.

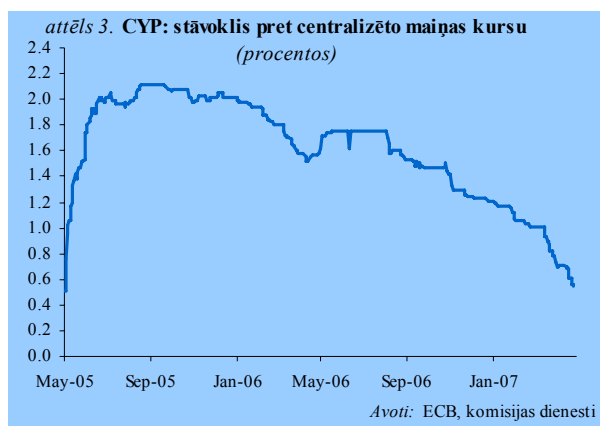
⁴ 2005/184/EK, OV L 62, 9.3.2005., 19. lpp.

⁵ 2006/627/EK, OV L 256, 20.9.2006., 13.–14. lpp.

Kipra ir izpildījusi valsts budžeta stāvokļa kritēriju.

5. VALŪTAS KURSA STABILITĀTE

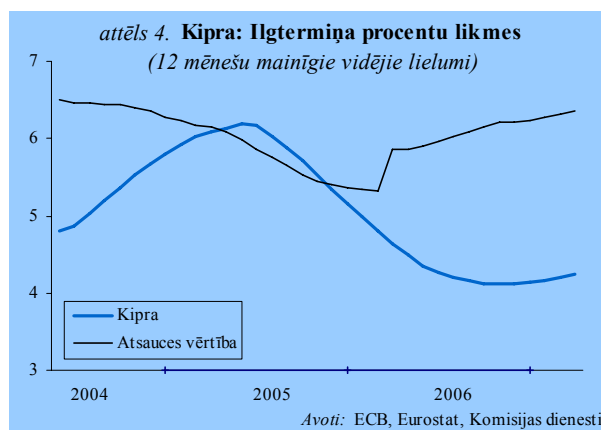
Kipras mārciņa ir iesaistīta *ERM II* kopš 2005. gada 2. maija, t.i., 24 mēnešus līdz šī ziņojuma pieņemšanai. Pirms pievienošanās *ERM II* Kipras centrālā banka bija vienpusēji piesaistījusi Kipras valūtu euro, ierobežojot valūtas svārstības relatīvi šaurā amplitūdā. Novērtējuma periodā, kas neietver līdzdalību *ERM II* (2005. gada 27. aprīlis – 1. maijs), mārciņas maiņas kurss saglabājās tuvu nākotnes centrālajam kursam. Kopš pievienošanās *ERM II* mārciņas kurss pastāvīgi atradies tuvu svārstību augšējai robežai, tuvu centrālajai likmei, un nav piedzīvojis ievērojamas krīzes. Papildu indikatori, piemēram, īstermiņa aizdevumu procentu likmju izmaiņas un ārvalstu valūtas rezerves, nenorāda uz ievērojamu spiedienu attiecībā uz valūtas maiņas kursu.

Kipra ir izpildījusi valūtas maiņas kursa kritēriju.

6. ILGTERMIŅA PROCENTU LIKMES

Vidējā ilgtermiņa aizdevumu procentu likme Kiprā gada laikā līdz 2007. gada martam bija 4,2%, kas ir zemāka par 6,4 % atsauces vērtību. Vidējās ilgtermiņa aizdevumu procentu likmes kopš 2005. gada novembra Kiprā ir bijušas zemākas par atsauces vērtību. Dažu pēdējo gadu laikā Kiprā ievērojami samazinājušās gan ilgtermiņa aizdevumu procentu likmes, gan ienesīguma atšķirības salīdzinājumā ar euro zonu. Zemā peļņas atšķirība, salīdzinot ar euro zonas rādītājiem, apliecina zemo valsts risku tirgus vērtējumā.

Kipra ir izpildījusi ilgtermiņa aizdevumu procentu likmju konverģences kritēriju.

7. PAPILDU FAKTORI

Ir izvērtēti arī papildu faktori, tostarp produktu un finanšu tirgu integrācija un kārtējo maksājumu bilances attīstība. Kipras ekonomika ir ļoti cieši integrēta ES. Jo īpaši pieaug tirdzniecība un *FDI*, un Kipras finanšu sistēma ir cieši saistīta ar ES un citu valstu finanšu sistēmām ar ārvalstu banku filiālēm, kas darbojas Kiprā. Kipras tekošā konta deficīts pēdējo gadu laikā ir palielinājies no 3,2 % no IKP 2003. gadā līdz 5,9 % no IKP 2006. gadā. Deficīts kopējā tekošā un kapitāla kontā šajā laikā palielinājās no 1,9 % līdz 5,9 % no IKP. Tekošā konta deficīts atspoguļo būtiskas neatbilstības preču un pakalpojumu neto tirdzniecībā. Tradicionāli būtiskā peļņa pakalpojumu tirdzniecībā nav pilnībā kompensējusi lielo deficītu preču tirdzniecībā un negatīvo ienākumu bilanci. Attiecībā uz finansējumu neto ienākošās *FDI* ir segušas būtisku tekošā konta bilances daļu.

* * *

Ņemot vērā konverģences kritēriju izpildes vērtējumu, Komisija uzskata, ka Kipra ir sasniegusi augstu ilgtspējīgas konverģences līmeni.